

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ
УКРАЇНИ**
Мін'юст

вул. Архітектора Городецького, 13, м. Київ, 01001
тел.: (044) 364-23-93, факс: (044) 271-17-83
E-mail: callcentre@minjust.gov.ua,
themis@minjust.gov.ua,
Web: <http://www.minjust.gov.ua>,
код згідно з ЄДРПОУ 00015622

**Голові Комітету Верховної Ради
України з питань правової
політики
Андрію КОСТІНУ**

Щодо законопроекту № 6221

Шановний Андрію Євгеновичу!

Відповідно до Вашого листа від 29.10.2021 № 04-26/03-2021/333741 Міністерство юстиції України розглянуло проєкт Закону України «Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України щодо порядку та строків розгляду справ у спорах про захист честі, гідності та ділової репутації, зокрема під час виборчого процесу» (реєстр. № 6221 від 25.10.2021) (далі – проєкт Закону), внесений на розгляд Верховної Ради України народним депутатом України Власенком С.В., та повідомляє таке.

Проєктом Закону пропонується внести зміни до Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України), якими встановити особливості розгляду справ у спорах щодо захисту честі, гідності та репутації, зокрема під час виборчого процесу.

Так, зокрема, частиною другою статті 210, частиною третьою статті 371, частиною третьою статті 292⁶ ЦПК України (у редакції проєкту Закону) пропонується передбачити, що строк розгляду справи про захист честі, гідності та ділової репутації по суті, якщо позивачем є кандидат на пост Президента, кандидат у народні депутати України, кандидат у депутати, кандидат на посаду сільського, селищного, міського голови, старости, їх довірена особа під час виборчого процесу, член ініціативної групи під час референдуму, *не повинен перевищувати двох днів з дня відкриття провадження у справі.*

Перегляд рішень суду першої інстанції по такій категорії справ повинен здійснюватись у строк, який *не повинен перевищувати двох днів з дня відкриття провадження у справі.*

Судові рішення суду апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду справ про захист честі, гідності та ділової репутації під час виборчого процесу набирають законної сили з моменту проголошення і не можуть бути оскаржені.

В обґрунтування запропонованих змін у пояснювальній записці до проєкту Закону зазначено, що розгляд зазначеної категорії справ має відбуватися в найкоротші строки, оскільки поширення недостовірної інформації про особу, посягання на її честь, гідність і ділову репутацію безпосередньо може бути пов'язаний з її публічною діяльністю,

СЕД АСКОД

Міністерство юстиції України

№ 107480/17432-1-21/11.3.3 від 11.11.2021

Підписувач *Малюська Денис Леонтійович*

Сертифікат [3ED5083160DBC59B04000000CA590500E36E2900](#)

Дійсний з [16.09.2021 15:03:08](#) по [16.09.2022 15:03:08](#)

впливати на її суспільний імідж, нести ризик для її політичної діяльності та погіршувати її становище в суспільстві.

Щодо цього зазначаємо, що згідно із положеннями статті 2 ЦПК України завданням цивільного судочинства є справедливий, неупереджений та своєчасний розгляд і вирішення цивільних справ з метою ефективного захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави.

Одним з основних засад (принципів) цивільного судочинства є розумність строків розгляду справи судом.

Відповідно до частини другої статті 121 ЦПК України строк є розумним, якщо він передбачає час, достатній, з урахуванням обставин справи, для вчинення процесуальної дії, та відповідає завданню цивільного судочинства.

При цьому варто звернути увагу, що згідно із додатком до Загального класифікатора спеціалізацій суддів та категорій справ, затвердженого наказом Державної судової адміністрації України від 21.12.2018 № 622, справи про захист честі, гідності та ділової репутації по першій інстанції мають коефіцієнт складності – 39, який є найвищим серед справ цивільної юрисдикції, та більш ніж у два рази перевищує коефіцієнт складності адміністративних справ щодо виборчого процесу та референдуму (коефіцієнт складності по першій інстанції – 17).

Отже, враховуючи складність справ про захист честі, гідності та ділової репутації, встановлені проектом Закону строки, на нашу думку, можуть призвести до неможливості забезпечення судом ефективного захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави.

Крім того, частиною першою статті 292¹ ЦПК України (у редакції проекту Закону) пропонується передбачити, що позови про захист гідності, честі чи ділової репутації *вправі пред'явити* фізична особа – кандидат на пост Президента України, член партії, яка висунула кандидата на пост Президента України, кандидат у народні депутати України, член партії, яка бере участь у виборчому процесі, а також кандидат у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, районних, міських, районних у містах, сільських, селищних рад, кандидат на посаду сільського, селищного, міського голови, старости, зареєстровані у встановленому Законом порядку або член ініціативної групи – суб'єктами референдуму, а також а також інші заінтересовані особи (зокрема, члени її сім'ї, родичі).

Щодо цього зазначаємо, що відповідно до положень статті 4 ЦПК України кожна особа має право в порядку, встановленому цим Кодексом, звернутися до суду за захистом своїх порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи законних інтересів.

У випадках, встановлених законом, до суду можуть звертатися органи та особи, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб або державних чи суспільних інтересах.

Відповідно до положень частини другої статті 48 ЦПК України позивачем може бути фізична і юридична особа, а також держава.

З огляду на наведені положення процесуального законодавства виокремлення зазначеної категорії позивачів є невиправданим.

Також частиною другою статті 292¹ ЦПК України (у редакції проекту Закону) пропонується встановити, що позовна заява про захист честі, гідності, ділової репутації під час виборчого процесу подається *до суду, територіальна підсудність якого поширюється на територію за місцезнаходженням виборчої комісії*, яка зареєструвала відповідного кандидата або за місцем проживання члена ініціативної групи.

При цьому відповідно до положень статті 27 ЦПК України позови до фізичної особи пред'являються в суд за зареєстрованим у встановленому законом порядку місцем її проживання або перебування, якщо інше не передбачено законом.

Позови до юридичних осіб пред'являються в суд за їхнім місцезнаходженням згідно з Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань.

Виключення із вказаного правила передбачені статтями 28 – 30 ЦПК України.

Разом з тим внесення відповідних змін до вказаних статей ЦПК України проектом Закону не передбачено.

Крім того, пояснювальна записка до проекту Закону не містить обґрунтування необхідності зміни підсудності, у зв'язку з чим вважаємо внесення таких змін недоцільним.

Насамкінець слід зазначити, що у абзаці четвертому підпункту 4.1 пункту 4 мотивувальної частини рішення Великої палати Конституційного Суду України від 22.05.2018 № 5-р/2018 у справі за конституційним поданням 49 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 12 розділу I Закону України від 28.12.2014 № 76-VIII «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України» вказано, що особи розраховують на стабільність та усталеність юридичного регулювання, тому часті та непередбачувані зміни законодавства перешкоджають ефективній реалізації ними прав і свобод, а також підривають довіру до органів державної влади, їх посадових і службових осіб.

Закон як нормативно-правовий акт є офіційним письмовим документом, який встановлює, змінює чи скасовує норми права у найбільш важливих суспільних відносинах, носить загальнообов'язковий характер, поширюється на необмежене коло осіб та застосовується неодноразово.

Вищенаведені ознаки закону вказують на те, що держава повинна забезпечити його сталість, що підтверджується наведеними рішеннями Конституційного Суду України.

Одним із способів забезпечення сталості закону є ґрунтовна, комплексна підготовка законопроектів, яка полягає у вивченні стану нормативно-правової бази в цій сфері правового регулювання, фінансово-економічному обґрунтуванні та здійсненні прогнозу соціально-економічних та інших наслідків прийняття законопроекту.

Враховуючи наведене, проект Закону у запропонованій редакції не підтримується.

З повагою

Міністр

Денис МАЛЮСЬКА